

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491
95 IR 97 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1108(2),
LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS,
ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ
SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 101 IR 103 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1109(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ
PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMO
NR. XI-1491 9 IR 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XVP-1110(2)**

2026 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2026 m. kovo 27 d. sprendimo Nr. SV-S-606 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.3–1.5 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 95 ir 97 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1108(2) (toliau – VPĮ projektas), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 101 ir 103 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1109(2) (toliau – PĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo Nr. XI-1491 9 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1110(2) (toliau – VPGSSĮ projektas, kartu – Įstatymų projektai) siekti užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos vykdomų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistema atitiktų viešųjų pirkimų vidaus kontrolei keliamus tikslus, ir pateikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo:

1. VPĮ projekto 1 straipsniu siūloma pakeisti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 95 straipsnio 1 dalies 21 punktą (analogiškai PĮ projekto 1 straipsniu – Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo (toliau – PĮ) 101 straipsnio 1 dalies 18 punktą ir VPGSSĮ projekto 1 straipsniu – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo (toliau – VPGSSĮ) 9 straipsnio 1 dalies 15 punktą) ir nustatyti, kad Viešųjų pirkimų tarnyba „atlieka kitas šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytas funkcijas“.

VPĮ projekto 2 straipsniu siūloma pakeisti keičiamo VPĮ 97 straipsnio 3 dalį (analogiškai PĮ projekto 2 straipsniu – PĮ 103 straipsnio 3 dalį ir VPGSSĮ projekto 2 straipsniu – VPGSSĮ 69 straipsnio 3 dalį) ir nustatyti reikalavimą perkančiosioms organizacijoms (atitinkamai perkantiesiems subjektams), rengiančioms savo organizacijos pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašą, privalomai vadovautis Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintomis viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo nuostatomis, o jei perkančiosios organizacijos pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės

tvarkos aprašo nuostatos skiriasi nuo patvirtintų Viešųjų pirkimų tarnybos, – vidaus dokumentuose pagrįsti, kad perkančiosios organizacijos pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas leidžia lygiavertiškai užtikrinti Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą. Viešųjų pirkimų tarnybai nustačius, kad perkančiosios organizacijos pirkimų vidaus kontrolės sistema neatitinka Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų viešųjų pirkimų vidaus kontrolei keliamų tikslų, perkančioji organizacija privalo padaryti reikalingas vidaus kontrolės sistemos korekcijas pagal Viešųjų pirkimų tarnybos pateiktas rekomendacijas.

VPI projekto ir PI projekto 2 straipsniuose Viešųjų pirkimų tarnybai nustatomos tokios funkcijos, kurios jau yra nustatytos VPI 95 straipsnio 1 dalies 1 ir 19 punktuose, PI 101 straipsnio 1 dalies 1 ir 15 punktuose. Atsižvelgiant į tai, kad naujos funkcijos Viešųjų pirkimų tarnybai nėra nustatomos, siūloma atsisakyti keisti VPI projekto ir PI projekto 1 straipsniuose keičiamas VPI 95 straipsnio 1 dalies 21 punkto ir PI 101 straipsnio 1 dalies 18 punkto nuostatas kaip neatitinkančias Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinto teisėkūros tikslingumo principo.

VPSSĮ projekto 2 straipsnyje Viešųjų pirkimų tarnybai nustatoma funkcija vertinti, kaip perkančiojoje organizacijoje vykdomas pirkimų organizavimas ir pirkimų vidaus kontrolės sistema, kuri jau yra nustatyta VPSSĮ 9 straipsnio 1 dalies 13 punkte. Taip pat numatoma Viešųjų pirkimų tarnybai nustatyti funkciją patvirtinti viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašą. Atsižvelgiant į tai, kad VPSSĮ 9 straipsnio 1 dalyje nenustatyta funkcija rengti ir priimti šiame įstatyme nurodytus teisės aktus, ir siekiant suvienodinti VPI, PI ir VPSSĮ reguliavimą, siūloma vietoje VPSSĮ projekto 1 straipsniu numatomo VPSSĮ 9 straipsnio 1 dalies 15 punkto pakeitimo VPSSĮ 9 straipsnio 1 dalį papildyti nauju 15 punktu ir jį išdėstyti taip:

„15. rengia ir (arba) priima šiame įstatyme nurodytus teisės aktus;“.

Atitinkamai pernumeruotinas VPSSĮ 9 straipsnio 1 dalies 15 punktas.

2. VPI 95 straipsnio 2 dalies 6 punktas (analogiškai PI 101 straipsnio 2 dalies 6 punktas, VPSSĮ 9 straipsnio 2 dalies 5 punktas) suteikia teisę Viešųjų pirkimų tarnybai nustačius šių įstatymų ir su jų įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimus įpareigoti juridinį asmenį pakeisti ar panaikinti neteisėtus sprendimus ar veiksmus. Viešųjų pirkimų tarnybai nustačius, kad perkančiosios organizacijos (atitinkamai perkančiųjų subjektų) kuriama ir įgyvendinama pirkimų vidaus kontrolė neužtikrina Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimo ir tuo pažeidžiami VPI 97 straipsnio 3 dalyje, PI 103 straipsnio 3 dalyje, VPSSĮ 69 straipsnio 3 dalyje nustatyti reikalavimai, ji gali, vadovaudamasi VPI 95 straipsnio 2 dalies 6 punktu (analogiškai PI 101 straipsnio 2 dalies 6 punktu, VPSSĮ 9 straipsnio 2 dalies 5 punktu), įpareigoti juridinius asmenis pakeisti neteisėtus sprendimus ar veiksmus. Atsižvelgiant į tai, Įstatymų projektų 2 straipsnio nuostatos dalis „Viešųjų pirkimų tarnybai nustačius perkančiosios organizacijos (perkančiojo subjekto) pirkimų vidaus kontrolės sistemos neatitiktis viešųjų pirkimų vidaus kontrolei keliamiems tikslams, perkančioji organizacija (perkantysis subjektas) privalo atlikti reikalingas vidaus kontrolės sistemos korekcijas pagal Viešųjų pirkimų tarnybos pateiktas rekomendacijas“ yra perteklinė, todėl jos siūloma atsisakyti kaip neatitinkančios Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinto teisėkūros tikslingumo principo.

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodyta, kad vidaus kontrolė turi būti įgyvendinama atsižvelgiant į viešojo juridinio asmens veiklos

ypatumus. Todėl viešųjų pirkimų reguliavimas turi leisti perkančiosioms organizacijoms kuriant ir įgyvendinant pirkimų vidaus kontrolės sistemą atsižvelgti į jų veiklos sąlygas: perkančiųjų organizacijų struktūrą, dydį, pirkimuose identifikuotas rizikas, veiklos sudėtingumą ir sritį, su pirkimais susijusių sprendimų priėmimo procesus, turimus žmogiškuosius išteklius, atliekamų pirkimų mastą, naudojamas informacines sistemas (įskaitant ir specializuotas pirkimų procesų organizavimo sistemas, kuriose yra įdiegtų įvairių vidaus kontrolės funkcijų ir skaitmeninių sprendinių) ir pan. Įgyvendinant pirkimų vidaus kontrolę, perkančiojoje organizacijoje taip pat turi būti laikomasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 5 straipsnyje nustatytų vidaus kontrolės principų: visų pirma, efektyvumo, reiškiančio, kad vidaus kontrolės įgyvendinimo sąnaudos neturi viršyti dėl atliekamos vidaus kontrolės gaunamos naudos, ir optimalumo, reiškiančio, kad vidaus kontrolė turi būti proporcinga rizikai ir neperteklinė, todėl manytina, kad būtent perkančiosios organizacijos veiklos ypatumai lemia, kokia konkrečiai joje bus nustatyta pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarka. Dėl šių priežasčių Viešųjų pirkimų tarnyba turėtų patvirtinti ne išsamų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašą, bet nustatyti pagrindinius viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei keliamus reikalavimus, juos suderindama su ministerija, atsakinga už viešųjų pirkimų politikos formavimą, ir ministerija, atsakinga už politikos vidaus kontrolės ir vidaus audito srityse formavimą.

Pažymėtina, kad lygiavertiškumui nustatyti nėra apibrėžtų objektyvių kriterijų, pagal kuriuos perkančioji organizacija (atitinkamai perkantysis subjektas) turėtų pagrįsti, kad jos vidaus kontrolės sistema leidžia lygiavertiškai užtikrinti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą. Toks neapibrėžtumas kuria teisinio reguliavimo neaiškumą, galintį lemti nevienodą nuostatos taikymą bei administracinės naštos didėjimą perkančiosioms organizacijoms (perkantesiems subjektams). Atsižvelgiant į tai, siūloma atsakyti pareigos perkančiajai organizacijai įrodyti taikomų vidaus kontrolės priemonių lygiavertiškumą, kai jos vidaus kontrolės tvarkos aprašas neatitinka Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintų pagrindinių reikalavimų viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei aprašo nuostatų, bet palikti pareigą pagrįsti priimtą sprendimą dėl Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtinto pagrindinių reikalavimų viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei aprašo netaikymo. Pažymėtina, kad pagrindime turėtų būti pateikti argumentai, kaip perkančiosios organizacijos (perkančiojo subjekto) kuriama ir įgyvendinama vidaus kontrolės sistema padeda užtikrinti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą.

Todėl siūlytina tikslinti VPĮ projekto 2 straipsnyje keičiamo VPĮ 97 straipsnio 3 dalį (*mutatis mutandis* PĮ 103 straipsnio 3 dalį ir VPGSSI 69 straipsnio 3 dalį) ir ją išdėstyti taip:

„3. Pirkimų vidaus kontrolės procese dalyvaujantys asmenys (perkančiosios organizacijos struktūriniai padaliniai) nurodomi, jų funkcijos, atsakomybė ir atskaitomybė apibrėžiama perkančiosios organizacijos patvirtintame pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše, parengtame pagal Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtinto pagrindinių reikalavimų viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei aprašo nuostatas. Perkančiosios organizacijos kuriama ir įgyvendinama pirkimų vidaus kontrolės sistema turi padėti užtikrinti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą – nuo pasirengimo pirkimui iki pirkimo sutarties įvykdymo. Perkančioji organizacija, kurios pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas neatitinka Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintų pagrindinių reikalavimų viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei aprašo nuostatų, vidaus dokumentuose turi pagrįsti, kad jos kuriama ir

įgyvendinama pirkimų vidaus kontrolės sistema užtikrina Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą. Viešųjų pirkimų tarnyba pagrindinių reikalavimų viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei aprašo projektą derina su ministerija, atsakinga už viešųjų pirkimų politikos formavimą, ir ministerija, atsakinga už politikos vidaus kontrolės ir vidaus audito srityse formavimą.“

3. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektuose keičiami pirkimų vidaus kontrolės reikalavimai, siūlytina nustatyti laikotarpį, per kurį perkančiosios organizacijos (perkantieji subjektai) galėtų peržiūrėti ir atnaujinti vidaus teisės aktus bei procedūras, reglamentuojančias pirkimų vidaus kontrolę, ir užtikrinti tinkamą pasirengimą įgyvendinti naujus reikalavimus. Todėl VPI projekto 3 straipsniu (analogiškai PI projekto 3 straipsniu ir VPGSSI projekto 3 straipsniu) siūloma nustatyti, kad įstatymo nuostatos įsigaliotų 2027 m. liepos 1 d., o Viešųjų pirkimų tarnyba likus 3 mėnesiams iki įstatymo įsigaliojimo dienos patvirtintų pagrindinių reikalavimų viešųjų pirkimų organizavimui ir vidaus kontrolei aprašą.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras